

БРУСЛИНІВ – ПОДІЛЬСЬКА ХАТИНЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Висвітлено причини, перебіг і наслідки каральної акції німецької окупаційної влади, проведеної в с. Бруслинів під час Другої світової війни.

Ключові слова:

Бруслинів, окупація, Друга світова війна, нацизм, злочин.

Abstract

The reasons, the course and the consequences of the punitive action of the German occupation power, conducted in the village Bruslyniv during the Second World War are elucidated.

Кew words:

Bruslyniv, occupation, World War II, Nazism, crime.

9 лютого 1944 р. мешканці с. Бруслинова (Літинський р-н, Вінницька обл.) були заскочені зненацька появою німецького карального загону чисельністю 150 чоловік. Озброєні автоматичною зброєю і гранатами карателі палили хати та хліви (кілька чоловік згоріли живцем), розстрілювали усіх, хто намагався врятуватися втечею до лісу. З-поміж загиблих було багато жінок і дітей. Скільки саме того дня загинуло бруслинівчан – точно невідомо. За свідченням очевидців, тоді жертвами каральної операції гітлерівців стали 60 осіб, за іншими даними – 42 особи. Було повністю спалено 396 дворів. У 1985 р. загиблі мешканці села були вшановані пам'ятним знаком [1, с. 60].

Бруслинів став одним із 14 сіл Вінницької області, спалених німецькими окупантами в роки Другої світової війни. Всього в Україні подібна жахлива доля спіткала 334 села, внаслідок чого загинули 49 тис. 274 мирних мешканців [2, с. 164].

Війна 1939–1945 рр. відрізнялася від попередніх військових конфліктів колосальними жертвами серед цивільного населення. Мова йде не лише про Голокост, стирання з лиця землі цілих житлових кварталів внаслідок масових авіаційних нальотів, а й про цілеспрямовану розправу над людьми, безпосередньо чи хоча б опосередковано причетних до опору окупаційному режимові.

Можна говорити про те, що для Поділля Бруслинів є таким самим символом злочинності нацизму, як для Чехії – с. Лідице, для Франції – с. Орадурсюр-Глан [2, с. 155], а для Білорусі – с. Хатинь.

На відміну від названих вище населених пунктів, для Бруслинова це не була перша трагічна сторінка історії в ХХ ст. В пам'яті його мешканців міцно трималися жахіття Голодомору 1932–1933 рр. Тож коли 18 липня 1941 р. німецькі війська увійшли в село, ставлення до них переважної більшості місцевого населення навряд чи могло бути однозначно ворожим. Проте невдовзі настрої селян змінилися. До цього призвела відверто грабіжницька політика німців та їхніх поплічників. Мешканці села згадують, що в листопаді того року окупанти наказали бруслинівчанам здати 220 кожухів, 100 пар валянок, 500 пар рукавиць, 10 тисяч літрів молока, 40 центнерів свинини та 100 корів. Чимале обурення селян викликала реорганізація місцевого колгоспу в «громадське товариство», переданого під повний контроль гітлерівців. Таким чином, сподівання мешканців села на ліквідацію ненависної колгоспної системи не справдилися.

Як і в роки колективізації, бруслинівчани чинили опір: ухилялися від роботи, потай псували сільськогосподарський реманент, переховували в лісі худобу, за що окупаційна влада жорстоко карала. Так, наприклад, в грудні 1941 р. за саботаж і непокору були покарані привселюдним побиттям троє селян.

Після того, як навесні 1942 р. у селі почала діяти добре організована підпільна група з місцевих мешканців, боротьба з окупаційним режимом вийшла на новий рівень. Особливо вона пожвавилася в 1943 р., коли були встановлені перші контакти з партизанським загonom із Чорного лісу.

Співпраця бруслинівчан з партизанами відбувалася в кількох формах:

- наданні продовольчої допомоги;
- участі у диверсіях;

- убивстві колаборантів та німців.

Скоординована боротьба підпільників і партизанів неабияк непокоїла німецьке командування. Необхідність проведення каральних акцій у Бруслинові та довколишніх селах не останньою чергою зумовлювалася їхнім близьким розташуванням щодо «Вервольфу» – близько 32 км. Саме тому, вочевидь, одним із ініціаторів розправи над повстанцями був керівник військової комендатури Ставки – підполковник Штреве.

Варто зазначити, що в роки війни спалення сіл цілком офіційно вважалося адекватним засобом боротьби проти нападів партизанів на представників окупаційної адміністрації. Ще до початку німецько-радянської війни – 13 травня 1941 р. у Берліні було затверджено директиву «Про військову підсудність в районі «Барбаросса» і про особливості повноваження військ», якою Вермахт зобов'язувався придушувати будь-який опір новому окупаційному режиму в середовищі цивільного населення і знищувати всіх запідозрених у симпатії до партизанів [2, с. 154].

Вранці 13 січня 1944 р. 150 згаданих карателів увірвалися в Бруслинів. Оскільки селян завчасно попередили і вони встигли сховатися в лісах чи сусідніх селах, окупанти обмежилися спаленням селянських хат. Однак, як відомо, ця спроба покарання мешканців села за боротьбу з окупаційним режимом не була останньою. Кривавий день Бруслинова настав 9 лютого 1944 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Україна під нацистською окупацією: спалені села (1941–1944 рр.): Анотований покажчик / За ред. В. Ф. Солдатенка. – К.: ДП НВЦ «Пріоритети», 2012. – 362 с.
2. Легасова Л., Шевченко М. Спалені села (1941–1944 рр.): український вимір трагедії // Сторінки воєнної історії України. – 2010. – Вип. 13. – С. 154-169.

Драченко Владислав Володимирович – студент групи ІСП-19б Факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: vladdrachenko@ukr.net

Герасимов Тимофій Юрійович – доктор історичних наук, старший викладач кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна, e-mail: timger84@gmail.com

Drachenko Vladyslav – a student of group 1SP-19b of the Faculty of Information Technology and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: vladdrachenko@ukr.net

Gerasymov Tymophiy – doctor of historical sciences, senior teacher of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia. e-mail: timger84@gmail.com